פרק 2:

תחילה נציג כמה מוסכמות לפרק זה.

1. $f\left(x\right)=\sum_{i=0}^{n}a_ix^i\ \ g\left(x\right)=\sum_{j=0}^{m}b_jx^j$ פולינומים מעל שדה F.
2. ללא הגבלת כלליות ניתן להניח ש F הוא שדה הפיצול של $f\cdot g$, כלומר F מכיל את כל השורשים של שניהם.
3. $\xi_n\ ...\ \xi_0$ הם השורשים של f, ו $\eta_m\ ...\ \eta_0$ הם השורשים של g.

הרזולטנט

<u>משפט 2.1 (משפט הרזולטנט)</u>

יהיו f,g פולינומים מעל שדה F.

$$R_{m.n}\left(f,g\right)=a_n^mb_m^n\prod_{i=1}^{n}\prod_{j=1}^{m}\left(\xi_i-\eta_j\right)\quad(2.1)$$

את ההוכחה נביא מיד לאחר הדוגמא.

<u>דוגמא</u>

$f\left(x\right)=x\left(x^2-4\right)=x\left(x+2\right)\left(x-2\right)=x^3-4x$

$g\left(x\right)=\left(x+1\right)\left(x-3\right)=x^2-2x-3$

נבחין כי השורשים של f הם $0,2,-2$ והשורשים של g הם $-1,3$.

נסמן

$$\xi_1=0,\xi_2=2,\xi_3=-2\quad\eta_1=-1,\eta_2=3$$

נציב במשוואה (2.1) כאשר $a_n^m=1^2\ ,b_m^n=1^3$.

$$\left(\left(0-\left(-1\right)\right)\left(0-3\right)\right)\left(\left(2-\left(-1\right)\right)\left(2-3\right)\right)\left(\left(-2-\left(-1\right)\right)\left(-2-3\right)\right)=45$$

קבלנו ש-

$$\boxed{R_{m.n}\left(f,g\right)=45}$$

נחשב לפי הגדרה 1.1 את הדטרמיננטה של מטריצת סילבסטר של f,g :

$$R_{3.2}\left(f,g\right)=\begin{vmatrix}1&0&-4&0&0\\0&1&0&-4&0\\1&-2&-3&0&0\\0&1&-2&-3&0\\0&0&1&-2&-3\end{vmatrix}$$

נבחין שמהשורה הראשונה תמיד נבחר את העמודה הראשונה או השלישית אחרת המכפלה תתאפס.

ומאותו הטעם מהשורה החמישית נבחר את האיבר החמישי ולכן התמורות יהיו מהצורה

$$\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \\ 1 & & & & 5 \end{pmatrix} \text{ or } \begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \\ 3 & & & & 5 \end{pmatrix}$$

לאחר שנשלים את כל התמורות נקבל את התמורות הבאות:

$$\underbrace{\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \\ 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \end{pmatrix}}_{\operatorname{sgn}(\sigma)=1}, \underbrace{\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \\ 1 & 4 & 3 & 2 & 5 \end{pmatrix}}_{\operatorname{sgn}(\sigma)=-1}, \underbrace{\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \\ 1 & 4 & 2 & 3 & 5 \end{pmatrix}}_{\operatorname{sgn}(\sigma)=1}, \underbrace{\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \\ 3 & 2 & 1 & 4 & 5 \end{pmatrix}}_{\operatorname{sgn}(\sigma)=-1}, \underbrace{\begin{pmatrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 \\ 3 & 4 & 1 & 2 & 5 \end{pmatrix}}_{\operatorname{sgn}(\sigma)=1} .$$

"את הסימן רשמנו מתחת לתמורה".

לאחר חישוב של המכפלות המתאימות נקבל

$$(-27) - (-36) + (48) - (-36) + (-48) = 45$$

כלומר במקרה זה קבלנו את השוויון במשפט 2.1, עכשיו נעבור להוכחה.

הוכחת משפט 2.1 (משפט הרזולטנט)

לצורך הוכחת משפט הרזולטנט נצטרך כמה טענות עזר, נביא את הטענות ואת ההוכחות שלהם לפני המשפט.

ניתן לדלג על הוכחות של טענות העזר בקריאה ראשונה.

טענה עזר 2.2

יהיו f,g פולינומים מעל שדה F

I. $R(f,g) = a_n^m \prod_{i=1}^n g(\xi_i)$.

II. $R(f,g) = (-1)^{nm} b_m^n \prod_{j=1}^m f(\eta_j)$

הוכחה

טענה זו נובעת כמעט ישירות ממשפט הרזולטנט ומהמשפט היסודי של האלגברה.

לפי המשפט היסודי של האלגברה מעל שדה F ניתן לרשום את f,g כמכפלה של גורמים לינאריים.

הוכחת I.

לפי המשפט היסודי של האלגברה נרשום את g כך:

$$g(x) = b_m \prod_{j=1}^m (x - \eta_j) \ .$$

נציב $\xi_m \dots \xi_0$ ב g נקבל

$$(*) \ \ g(\xi_i) = b_m \prod_{j=1}^m (\xi_i - \eta_j) \ .$$

משרשור השווינות הבא נקבל את השוויון

$$\begin{aligned} \boxed{R(f,g)} &= a_n^m b_m^n \prod_{i=1}^n \prod_{j=1}^m (\xi_i - \eta_j) \\ &= a_n^m \prod_{i=1}^n b_m \prod_{j=1}^m (\xi_i - \eta_j) \\ \text{hence } (*) &= \boxed{a_n^m \prod_{i=1}^n g(\xi_i)} \end{aligned}$$

כנדרש.

עבור f נדרש עוד תהליך ע"מ לקבל את השוויון, תחילה נפתח דיון אינטואיטיבי .

נרשום את f גם כן כמפכלה של גורמים לינאריים :

$$f\left(x\right)=a_n\prod_{i=1}^{n}\left(x-\xi_i\right)\ .$$

דיון אינטואיטיבי :

אם נהפוך במטריצת סילסבסטר בין f ל g כלומר ש g תיהיה ב n שורות הראשונות ו f ב m שורות האחרונות נקבל את שוויון I בצורה הבאה

$$R\left(g,f\right)=b_m^n\prod_{j=1}^{m}f\left(\eta_j\right)\ .$$

החלפת שורות במטריצה לא משנה את הדטרמיננטה פרט לסימן ולכן ע"י פעולות של החלפת השורות נקבל את השוויון הבא

$$R\left(f,g\right)=\left(-1\right)^k R\left(g,f\right)=\left(-1\right)^k b_m^n\prod_{j=1}^{m}f\left(\eta_j\right)\ .$$

נותר לברר מהו k כלומר מה הסימן.

נזכור שהחלפת שורות בין שורות המטריצה מחליפה את הסימן של הדטרמיננטה, ולכן נרצה לבדוק כמה החלפות נדרש ע"מ להפוך בין f,g.

ההחלפה בין השורות תיעשה באופן הבא :

את השורה הראשונה נעביר להיות בשורה השניה את השניה לשלישית וכן הלאה עד האחרונה. את האחרונה נעביר להיות השורה הראשונה.

בכתיב תמורות נקבל את המעגל

$$\left(r_1 r_2 \ldots r_m r_{m+1}\ldots r_{n+m}\right)\ .$$

נבצע את המעגל הזה n פעמים. כך נקבל שהשורה הראשונה (של המטריצה המקורית) תיהיה במקום ה $n+1$ "ואז f תיהיה ב m השורות האחרונות", והשורה ה m (של המטריצה מקורית) תיהיה בשורה הראשונה כלומר g תיהיה ב n השורות הראשונות (מספר השורות הוא $n+m$).

החתימה של מחזור באורך l הוא $l-1$ (לא נוכיח טענה זו במסגרת העבודה הזו) ולכן כל מחזור כזה הוא באורך $l=n+m-1$.

נבצע n מחזורים כאלו ע"מ להחליף בין f ל g ולכן בסה"כ נקבל שהסימן הוא

$$\left[\left(-1\right)^{(m+n-1)}\right]^n=\left(-1\right)^{(nm+n^2-n)}=\left(-1\right)^{nm}\ .$$

השוויון האחרות מתקיים כיון ש- $n^2-n=n\left(n-1\right)$ תמיד מספר זוגי כי n זוגי או $n-1$ זוגי, ולכן $nm+n^2-n$ ו mn חולקים את אותה זוגיות.

ולכן בסה"כ הוכחנו II.

<u>הערה :</u>

נשים לב שתוך כדי ההוכחה קבלנו ש-

$$R\left(f,g\right)=\left(-1\right)^{nm}R\left(g,f\right)\quad(2.2)\ .$$

במשוואה זו נעשה שימוש בהמשך.

<u>טענה עזר 2.4</u>

יהיו f,g פולינומים ממעלה m,n בהתאמה כך שמתקיים $m \le n$

ויהי h פולינום כך ש $\deg\left(h\right) \le n-m$.

אז מתקיים

$$R_{n,m}\left(f+hg,g\right)=R_{n,m}\left(f,g\right)\ .$$

באופן סימטרי אם $n \le m$ אז עבור h כך ש $\deg\left(h\right) \le m-n$ מתקיים

$$R_{n,m}\left(f,g+hf\right)=R_{n,m}\left(f,g\right)\ .$$

.

הדרישה ש $\deg\left(h\right) \le n-m$ במקרה הראשון (ובדומה $\deg\left(h\right) \le m-n$) הכרחית אחרת $\deg\left(hg\right) > n+m$ ולכן גם $\deg\left(f+hg\right) > n+m$ ואז השוויון לא יוכל להתקיים.

<u>הוכחה</u>

נוכיח באינדוקציה על המעלה של h. נניח ש $k \le n-m$ ונסמן $h=\sum_{l=1}^{k}h_l x^l$.

תחילה נוכיח שהמשפט מתקיים עבור מונום יחיד cx^{ρ} עם $\rho \in \mathbb{Z}$.

נוכל להניח ללא הגבלת כלליות ש $k=n-m$ ע"י הגדרת $h_{\rho}=0$ לכל שאר החזקות.

מכיון ש $m<n$, לפי הגדרת מטריצת סילבסטר נקבל

%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%

$$b_j x^j c x^{\rho}=b_j c x^{j+\rho}\ \ j+\rho=r,\ \ j=r-\rho$$

$$\begin{pmatrix}
a_n+cb_{n-\rho} & a_{n-1}+cb_{n-\rho-1} & a_{n-2}+cb_{n-2} & \dots & 0 & 0 & 0\\
0 & a_n+h_{\rho}b_n & a_{n-1}+cb_{n-1} & \dots & 0 & 0 & 0\\
\vdots & \vdots & \vdots & & \vdots & \vdots & \vdots\\
0 & 0 & 0 & \dots & a_1+cb_1 & a_0+cb_0 & 0\\
0 & 0 & 0 & \dots & a_2+cb_2 & a_1+cb_1 & a_0+cb_0\\
b_m & b_{m-1} & b_{m-2} & \dots & 0 & 0 & 0\\
0 & b_m & b_{m-1} & \dots & 0 & 0 & 0\\
\vdots & \vdots & \vdots & & \vdots & \vdots & \vdots\\
0 & 0 & 0 & \dots & b_1 & b_0 & 0\\
0 & 0 & 0 & \dots & b_2 & b_1 & b_0
\end{pmatrix}=R_{n,m}\left(f+\left(cx^{\rho}\right)g,g\right)$$

%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%%

מכך ש $\rho<n-m$, כל אחד מ m השורות הראשונות ב $R_{n,m}\left(f+cx^{\rho}g,g\right)$ הוא סכום של השורה המתאימה במטריצה $R_{n,m}\left(f,g\right)$ עם אחד השורות האחרונות וקומבינציה לינארית של שורות אחרות.

במילים אחרות ניתן לעבור מ $R_{n,m}\left(f,g\right)$ ל $R_{n,m}\left(f+cx^{\rho}g,g\right)$ע"י פעולות על השורות של המטריצה וקומבינציה לינארית של שורות אחרות. אבל הוספת קומבינציה לינארית של שורות לשורה אחרת במטריצה לא משנה את הדטרמיננטה ולכן:

$$\boxed{R_{n,m}\left(f+\left(h_{\rho}x^{\rho}\right)g,g\right)=R_{n,m}\left(f,g\right)}$$

הנחת האינדוקציה:

נניח שהטענה נכונה עבור פולינום ממעלה $k-1$ ונוכיח עבור פולינום ממעלה k.

צעד האינדוקציה:

$$\begin{aligned}\boxed{R_{n,m}\left(f+hg,g\right)} &= R_{n,m}\left(f+\left(\sum_{l=1}^{k}h_lx^l\right)g,g\right)\\ &= R_{n,m}\left(f+\left(\sum_{l=1}^{k-1}h_lx^l\right)g+\left(h_kx^k\right)g,g\right)\\ \text{step induction} &= R_{n,m}\left(f+\left(h_kx^k\right)g,g\right)\\ \text{case base} &= \boxed{R_{n,m}\left(f,g\right)}\end{aligned}$$

כנדרש.

עבור המקרה השני $R_{n,m}\left(f,g+hf\right)=R_{n,m}\left(f,g\right)$ נקבל את השוויון באותו האופן.

<u>טענת עזר 2.5</u>

i. אם $\deg\left(g\right)\le k\le m$ אז

$$R_{n,m}\left(f,g\right)=a_n^{m-k}R_{n,k}\left(f,g\right).$$

ii.אם $\deg\left(f\right)\le k\le n$ אז

$$R_{n,m}\left(f,g\right)=\left(-1\right)^{(n-k)m}b_m^{n-k}R_{k,m}\left(f,g\right).$$

<u>הוכחה</u>

הוכחה מתבססת על כך שאם המקדם של החזקה הגבוהה ביותר הוא 0 אז התת מטריצת המתקבלת ע"י מחיקת השורה הראשונה והעמודה הראשונה היא מטריצת סילבסטר,

כלומר נניח ש $g_m=0$. אז

$$\mathrm{Syl}\left(f,g\right)=\begin{pmatrix}a_n & a_{n-1} & a_{n-2} & \dots & 0 & 0 & 0\\ 0 & a_n & a_{n-1} & \dots & 0 & 0 & 0\\ \vdots & \vdots & \vdots & & \vdots & \vdots & \vdots\\ 0 & 0 & 0 & \dots & a_1 & a_0 & 0\\ 0 & 0 & 0 & \dots & a_2 & a_1 & a_0\\ 0 & b_{m-1} & b_{m-2} & \dots & 0 & 0 & 0\\ 0 & 0 & b_{m-1} & \dots & 0 & 0 & 0\\ \vdots & \vdots & \vdots & & \vdots & \vdots & \vdots\\ 0 & 0 & 0 & \dots & b_1 & b_0 & 0\\ 0 & 0 & 0 & \dots & b_2 & b_1 & b_0\end{pmatrix}.$$

נבחין שאם נמחק את השורה הראשונה והעמודה הראשונה נקבל את המטריצה

$$\mathrm{Syl}\left(f,\hat{g}\right)=\begin{pmatrix}a_n & a_{n-1} & a_{n-2} & \dots & 0 & 0 & 0\\ 0 & a_n & a_{n-1} & \dots & 0 & 0 & 0\\ \vdots & \vdots & \vdots & & \vdots & \vdots & \vdots\\ 0 & 0 & 0 & \dots & a_1 & a_0 & 0\\ 0 & 0 & 0 & \dots & a_2 & a_1 & a_0\\ b_{m-1} & b_{m-2} & b_{m-3} & \dots & 0 & 0 & 0\\ 0 & b_{m-1} & b_{m-2} & \dots & 0 & 0 & 0\\ \vdots & \vdots & \vdots & & \vdots & \vdots & \vdots\\ 0 & 0 & 0 & \dots & b_1 & b_0 & 0\\ 0 & 0 & 0 & \dots & b_2 & b_1 & b_0\end{pmatrix}.$$

כאשר $\hat{g}(x) = \sum_{j=0}^{m-1} b_j x^j$ ומכיון ש $b_m = 0$ אז $\hat{g}(x) = g(x)$, ולכן אם נפתח את הדטרמיננטה $R_{n,m}(f,g)$ לפי העמודה הראשונה נקבל ש

$$\boxed{R_{n,m}(f,g)} = a_n R_{n,m}(f,\hat{g}) = \boxed{a_n R_{n,m-1}(f,g)}.$$

נסמן $k = m-1$ ונפתח עוד קצת את השוויון הזה ונקבל

$$\begin{aligned} a_n R_{n,m-1}(f,g) &= a_n^{m-(m-1)} R_{n,m-1}(f,g) \\ &= \boxed{a_n^{m-k} R_{n,k}(f,g)} \end{aligned}$$

קבלנו את הטענה עבור $k = m-1$.

i. הוכחה באינדוקציה לאחור על k.

עבור $k = m$ מתקבל השוויון מיידי

$$\boxed{R_{n,m}(f,g)} = a_n^0 R_{n,k}(f,g) = \boxed{a_n^{m-k} R_{n,k}(f,g)}.$$

בסיס האינדוקציה:

עבור $k = m-1$ כלומר $g_m = 0$ ראינו כי הטענה נכונה.

הנחת האינדוקציה:

נניח שהטענה נכונה עבור $m - l \le k = m$.

נוכיח את הטענה עבור $k = m - l - 1$.

לפי הנחת האינדוקציה

$$R_{n,m}(f,g) = a_n^{m-(m-l)} R_{n,m-l}(f,g)\ .$$

נתבונן ב $R_{n,m-l}(f,g)$; זה למעשה הרזולטנט של f, g כך שעבור g ניקח עד החזקה $m-l$

ולפי ההנחה המקדם של החזקה $m-l-1$ הוא 0

אבל אנחנו כבר יודעים לפי בסיס האינדוקציה שעבור $R_{n,m-l}(f,g)$ מתקיים ש

$$R_{n,m-l}(f,g) = a^n R_{n,m-l-1}(f,g)\ .$$

ולכן בסה"כ נקבל את השוויון

$$\begin{aligned} \boxed{R_{n,m}(f,g)} &= a_n^{m-(m-l)} R_{n,m-l}(f,g) \\ \text{step induction} &= a_n^{m-(m-l)} a_n R_{n,m-l-1}(f,g) \\ &= a_n^{m-(m-l-1)} R_{n,m-l-1}(f,g) \\ &\boxed{a_n^{m-k} R_{n,k}(f,g)} \end{aligned}$$

הוכחת II.

לפי משוואה (2.2)

$$R_{n,m}(f,g)=(-1)^{nm}R_{m,n}(g,f)$$

לפי I והתנאי ש $\deg(f)<k<n$ נקבל ש- $R_{m,n}(g,f)=b_m^n\prod_{j=1}^m f(\eta_j)$

ולכן

$$(-1)^{nm}R_{m,n}(g,f)=(-1)^{nm}b_m^{n-k}R_{m,k}(g,f)\ .$$

שוב לפי משוואה (2.2)

$$R_{m,k}(g,f)=(-1)^{km}R_{k,m}(f,g)$$

נציב ונקבל

$$\begin{aligned}(-1)^{nm}R_{m,n}(g,f)&=(-1)^{nm}b_m^{n-k}(-1)^{km}R_{k,m}(f,g)\\&=(-1)^{m(n+k)}b_m^{n-k}R_{k,m}(f,g)\ .\end{aligned}$$

ומכיון של $m+n+k$ ו $n-k$ אותה זוגיות נקבל לאחר כל השוויונות

$$\boxed{R_{n,m}(f,g)=(-1)^{m(n-k)}b_m^{n-k}R_{k,m}(f,g)}$$

כנדרש.

<u>הוכחת משפט הרזולטנט</u>

נוכיח באינדוקציה על הגודל של המטריצה $n+m$

לפי המוסכמות בראש הפרק

$$f(x)=a_n\prod_{i=1}^n(x-\xi_i)\quad g(x)=b_m\prod_{j=1}^m(x-\eta_j)$$

<u>בסיס האינדוקציה (חסר)</u>

הנחת האינדוקציה:

נניח שמשפט הרזולטנט מתקיים לכל ערך מטריצה קטנה מ $n+m$, ובהנחה זה אנחנו כוללים שזה נכון לכל f,g שקטנות מ n,m בהתאמה(**צריך להסביר למה**)

מקרה 1:

$$0<n=\deg(f)\le m=\deg(g)$$

קיימים פולינומים q,r כך ש $\deg(r)<\deg(f)$ומתקיים ש -

$$g=qf+r$$

נבחין כי

$$\deg(g-r)=\deg(qf)$$

ולכן נקבל את השוויונות הבאים

$$\deg\left(q\right)=\deg\left(qf\right)-\deg\left(f\right)=\deg\left(g-r\right)-n=m-n$$

מטענת עזר 2 נקבל

$$R_{n,m}\left(f,g\right)=R_{n,m}\left(f,g-qf\right)=R_{n,m}\left(f,r\right)$$

נחלק שוב למקרים.

מקרה 1 $r\neq0$ נסמן $k=\deg\left(r\right)\geq0$

מהנחת האינדוקציה וטענת עזר 3

$$R_{n,m}\left(f,r\right)=a_{n}^{m-k}R_{n,k}\left(f,r\right)=a_{n}^{m-k}a_{n}^{k}\prod_{i=1}^{n}r\left(\xi_{i}\right)=a_{n}^{m}\prod_{i=1}^{n}g\left(\xi_{i}\right)$$

השוויון האחרות נובע מכך ש ξ_{i} הם שורשים של f ולכן

$$\boxed{g\left(\xi_{i}\right)}=\underbrace{q\left(\xi_{i}\right)f\left(\xi_{i}\right)}_{=0}+r\left(\xi_{i}\right)=\boxed{r\left(\xi_{i}\right)}.$$

קבלנו את הטענה עבור $0<n=\deg\left(f\right)\leq m=\deg\left(g\right)$ ו $r\neq0$.

עבור $r=0$

$$g=fq$$

לפי ההנחה של מקרה זה $n>0$ ולכן

$$Syl_{n,m}\left(f,r\right)=Syl_{n,m}\left(f,0\right)$$

ולכן

$$R_{n,,m}\left(f,r\right)=0$$

מצד שני כיון ש f מחלק את g אז השורשים של f הם שורשים של g גם כן,

ולכן בנוסחה 2.1 **צריך להשלים**

לפי טענת עזר 2

$$\begin{aligned}R_{n,,m}\left(f,g\right) & =R_{n,,m}\left(f,g-qf\right)=R_{n,,m}\left(f,0\right)\\
 & =R_{n,,m}\left(f,r\right)=0
\end{aligned}$$

ויתר מזה

$$g\left(\xi_{1}\right)=f\left(\xi_{1}\right)q\left(\xi_{1}\right)=0$$

כלומר ξ_1 הוא שורש של g גם ולכן ?????

מקרה 2

$n=0$

$$\begin{aligned}R_{0.m}\left(f,g\right)&=a_{n}^{m}b_{m}^{0}\prod_{i=1}^{0}\prod_{j=1}^{m}\left(\xi_{i}-\eta_{j}\right)\\&=a_{n}^{m}\end{aligned}$$

והטענה מתקיימת

מקרה 3

$m=\deg\left(g\right)<n=\deg\left(f\right)$ הוכחה זה דומה למקרה 1,

וכמו כן עבור $m=0$ הוכחה דומה עבור מקרה 2

לא נחזור על הוכחות אלו